

Ventspils Galvenajā bibliotēkā tiks atvērta grāmata “Lībiešu [kultūr]telpa. Zanes Ernštreites sarunās un Agneses Zeltiņas fotogrāfijās”

Piektdien, 2. jūnijā plkst. 17:30 Ventspils Galvenajā bibliotēkā tiks atvērta grāmata “Lībiešu [kultūr]telpa. Zanes Ernštreites sarunās un Agneses Zeltiņas fotogrāfijās”, kurā lasāmi lībiešu dzīvā mantojuma glabātāju stāsti un skatāmi viņu portreti.

Lībiešu kultūrtelpa (*Līvōd īlma*) ir lībiešu dzīvā mantojuma kopums, kas ietver lībiešu valodu, tradīcijas, saimniekošanas ieražas, kā arī moderno kultūru. 2018. gada novembrī kā viena no Latvijas vērtībām tā iekļauta Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā. Taču kas gan uztur dzīvas sarakstā minētās vērtības? Tās aktīvas un dzīvotspējīgas uztur virkne cilvēku, kuri saistīti ar šo kultūrtelpu. Viņi ir šīs grāmatas varoņi.

Grāmatā lasāmas divdesmit Zanes Ernštreites veidotās sarunas ar Edromu Veldi, Ausmu Ernestovsku, Ēriku Kāpbergu, vecāko, Jēkabu Raipuli, Dagmāru Ziemeļi, Ilmāru Geigi, Māru Zirņīti, Ingridu Šneideri, Māriti Zandbergu, Baibu Šuvcāni, māsām Maiju Norenbergu un Ainu Emuli, Helmī Stalti, Ievu Ernštreiti, Zoju Sili, Baibu Dambergu, Rasmu Noriņu, Ģirtu Gailīti, Māru Vīgerti, Julģi Stalti un Valtu Ernštreitu – cilvēkiem ar lībiešu saknēm un lībisko apziņu, kā arī tiem, kuri aktīvi, ilggadīgi un nepārtraukti ir darbojušies un darbojas lībiešu labā. Katram no viņiem veltīti divi Agneses Zeltiņas fotogrāfiju atvērumi.

Četri no grāmatā iemūžinātajiem cilvēkiem ir Līvu savienības Ventspils nodaļas ilggadēji biedri un aktivisti – Ausma Ernestovska, lībiešu sabiedriskā darbiniece, Līvu savienības Ventspils nodaļas vadītāja, Ventspils lībiešu apvienības *Rāndavaldes* priekšsēdētāja, ansambļa *Rāndalist* dibinātāja un ilggadēja dalībniece; Ilmārs Geige, lībiešu sabiedriskais darbinieks, bijušais Latvijas Republikas Augstākās Padomes un 7. Saeimas deputāts, Ēriks Kāpbergs, vecākais, lībiešu zvejas tradīciju kopējs; Māra Vīgerte, lībiešu sabiedriskā darbiniece, viena no Ventspils lībiešu apvienības *Rānda* dibinātājām, Ventspils lībiešu kultūras dienu organizatore, lībiešu kultūras tradīciju kopēja.

Turklāt gan grāmatā iekļautie, gan arī sarunās pieminētie lībiešu kultūrtelpas cilvēki ir vērtība ne tikai pašai lībiešu kopienai, bet ir pamanīti un novērtēti arī Latvijas sabiedrībā un valstī – viņi ir saņēmuši valstiskus apbalvojumus, atzinības rakstus un citus pagodinājumus. Šo cilvēku paveikto ir novērtējuši viņu pašu novadi un pašvaldības, kā arī radu tautas – igauņi un somi. Sarunas papildina komentāri un paskaidrojumi par norisēm, notikumiem un institūcijām, kas saistītas ar lībiešiem, kā arī apjomīgs personu rādītājs.

Grāmatas idejas autore un sarunu veidotāja Zane Ernštreite raksta:

“Saprotot, ka Lībiešu kultūrtelpa – cilvēki, kuri turpina glabāt, kopt un rādīt citiem ar lībiešiem saistītās zināšanas, – arī ir saglabājama vērtība, es devos pēc viņu stāstiem, piesaistot iecerei fotogrāfi Agnesi Zeltiņu, kas fotogrāfijās fiksēja brīdi, kurā viņi tapa uzrunāti un ļāvās portretēšanai [oti personīgā vai izvēlētā pasaules fragmentā, kas ir viņiem svarīgs.

Tomēr grāmata nav tikai par lībiešiem un viņu izjūtām, bet arī par tiem, kas ilgus gadus vadījuši kopā ar viņiem – dziedājuši, vākuši dzīvesstāstus, veidojuši dzimtas kokus, līdzdarbojušies.

Sarunas atklāj, kādu viņi redz lībiešu kopienu un kultūrtelpu. Ceru, ka man cilvēku stāstīto ir izdevies izvilināt un izklāstīt tā, lai tas šķistu atcerēšanās vērts. Lai tas radītu sajūtu par lībiešiem, viņu pašapziņu un spēju nepazust lielajā pasaulē.

Grāmata ir veltījums manam iekšējam lībietim, kuru vēl neesmu atradusi, bet – kurš noteikti ir. Māra Vīgerte, saruna ar kuru lasāma šajā grāmatā, pēc pirmās ceļazīmes lībiski un latviski atklāšanas savā sociālo tīklu profilā bija ierakstījusi: “Tas ir kā atgriezt balsi mēmajam, kurš klusējoši ir bijis līdzās, bet nekad nav bijis vairuma pamanīts, jo klusums spēj uzrunāt tikai ar sirdi dzirdošos”. Tā nav mana balss, kas tiek atgriezta, bet ar šo grāmatu es varu palīdzēt tai kļūt vēl dzirdamākai. Nekādu lībiešu nav? Ir, un viņiem, viņu mantojumam un turpinājumam būt!”

Grāmatas **LĪBIEŠU [KULTŪR]TELPA. Zanes Ernštreites sarunās un Agneses Zeltiņas fotogrāfijās** izdevēji ir LU Lībiešu institūta atbalsta biedrība / *LI Līvōd institūt tigtimiz seļtš* un nodibinājums “Ventspils lībiešu apvienība *Rānda*”

Grāmatas tapšanu un izdošanu atbalstījuši Valsts kultūrkapitāla fonds, Kultūras ministrija, Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Ventspils pilsētas dome, Ventspils bibliotēka un LU Lībiešu institūts

Grāmatas sastādītāja un komentāru autore: Zane Ernštreite

Fotogrāfe: Agnese Zeltiņa

Literārā redaktore un korektore: Sandra Godiņa

Lībiešu valodas redaktors: Valts Ernštreits

Konsultante: Baiba Šuvcāne

Dizains, makets un vāka fotogrāfijas: Zane Ernštreite

2023. gadu LU Lībiešu institūts kopā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Latvijas Nacionālo kultūras centru ir izsludinājuši par Lībiešu mantojuma gadu, un grāmatas atvēršanas pasākums ir viens no gada programmas notikumiem.

www.libiesugads.lv